

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Концептуальні засади взаємодії політики й
управління

Спеціальність 8.15010001 «Державне управління»

Інститут суспільства

2014-2015 навчальний рік

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи _____ О.Б. Жильцов
“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Концептуальні засади взаємодії політики й управління

галузь знань 1501 Державне управління
напрямок підготовки 1501 Державне управління
(освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»)

за вимогами кредитно-модульної системи

Інститут суспільства

2014-2015 навчальний рік

Робоча програма **Концептуальні засади взаємодії політики й управління**
для студентів за напрямом підготовки **1501 Державне управління,**
спеціальністю державне управління.

Розробники: Гонюкова Лілія Василівна, професор кафедри державного
управління та управління освітою, д.держ.упр., доц.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри державного
управління та управління освітою Протокол від.
“ ____ ” _____ 2014 року № ____

Завідувач кафедри
державного управління та управління освітою

Поспелова Т.В.

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 1501 Державне управління	Нормативна	
	Напрямок підготовки 1501 Державне управління		
Модулів – 3	Спеціальність 8.15010001 «Державне управління»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання творча робота		Семестр	
Загальна кількість годин - 108		1-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента -	Освітньо-кваліфікаційний рівень:	6 год.	
		Практичні, семінарські	
		6 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		90 год.	год.
		Модульний контроль: 6 год.	
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни “Концептуальні засади взаємодії політики й державного управління” є формування у слухачів сучасних теоретичних і практичних знань, умінь і навичок з основ становлення, функціонування та розвитку політичних інститутів і політичних процесів, їх зв’язку з державним управлінням.

Завданнями навчальної дисципліни є: набуття вмінь і знань, необхідних для розуміння державно-владних інституційних перетворень в сучасній Україні, здійснення аналізу діяльності державних інститутів та суб’єктів політичної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Після опанування дисципліни “Концептуальні засади взаємодії політики й державного управління” **слухач повинен вміти:**

- визначати сутність політики і застосовувати політичні знання в управлінській діяльності;
- здійснювати порівняльний аналіз політичних систем демократичного, авторитарного чи тоталітарного типу;
- визначати специфіку й ключові тенденції розвитку політичних інститутів та процесів в країні, а також їх наслідки для державного управління;
- аналізувати актуальні проблеми модернізації (реформування) державно-владних інститутів в Україні та визначати можливі шляхи їх вирішення;
- адаптувати політичний досвід країн європейської демократії в українську політичну систему;
- висловлювати, обґрунтовувати і відстоювати власну позицію стосовно подій і явищ політичного життя суспільства;

Слухач повинен знати:

- розуміти сутність політики, взаємозв'язок і взаємообумовленість політики й управління, природу модернізації державно-політичних політичних інститутів та процесів демократизації.

- демонструвати розуміння актуальних проблем і перспектив розвитку держави, а також призначення політичних наук, їх ролі у визначенні державної політики, засобів її реалізації в діяльності органів державного управління.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Політика як суспільне явище.

Тема 1. Походження політики, її суспільна та діяльнісна природа.

Тема 2. Співвідношення політики й ідеології. Місце ідеології в державній політиці.

Змістовий модуль 2. Державне управління

Тема 1. Теорія влади і владних відносин.

Тема 2. Управління державне і політичне. Менеджмент в державному управлінні.

Змістовий модуль 3. Становлення демократії та розвиток громадянського суспільства в Україні.

Тема 1. Громадянське суспільство.

Тема 2. Трансформація та суспільно-політичні реформи в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	6		
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Політика як суспільне явище						
Тема 1. Походження політики, суспільна діяльнісна природа	17	1	1			15
Тема 2. Співвідношення політики ідеології. Місце ідеології в державній політиці	17	1	1			15
Разом за змістовим модулем 1	34	2	2			30
Модуль 2.						
Змістовий модуль 2. Державне управління						
Тема 1. Теорія влади і владних відносин	17	1	1			15
Тема 2. Управління державне політичне. Менеджмент в державному управлінні	17	1	1			15

Разом за змістовим модулем 2	34	2	2			30
Модуль 3.						
Змістовий модуль 3. Становлення демократії та розвиток громадянського суспільства в Україні						
Тема 1. Громадянське суспільство	17	1	1			15
Тема 2. Трансформація та суспільно-політичні реформи в Україні	17	1	1			15
Разом за змістовим модулем 3	34	2	2			30
Усього годин	102	6	6			90
Модуль 3						
ІНДЗ	6					6
Усього	108					

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність політики як сфери діяльності	1
2	Державна ідеологія, політична ідеологія	1
3	Технології управлінської діяльності	1
4	Влада державна: структура і особливості	1
5	Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства	1
6	Політичні партії в державному управлінні	1

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Походження політики, її суспільна та діяльнісна природа. Основні інтерпретації, структура, типологізація та зв'язок з державним управлінням.	10
2	Сутність, особливості, структура й функції політичної системи суспільства.	10
3	Механізм функціонування суспільно-політичної системи.	10
4	Типи і особливості перехідних політичних систем суспільства.	10
5	Реформування політичної системи України: основні підходи.	10
6	Групи інтересів у політичному процесі. Політичне лідерство. Правляча еліта та її роль в політиці.	10
7	Стан і проблеми становлення громадянського суспільства в сучасній Україні.	10
8	Ідеологічні і політичні цінності. Політичний та ідеологічний плюралізм як важливий чинник і необхідна умова функціонування правової демократичної держави.	10
	Соціальні та соціально-політичні наслідки	10

9	трансформаційних змін. Українська соціокультурна специфіка і політичні реформи.	
	Разом	90

9. Індивідуальні завдання

Індивідуально-консультативна робота є формою організації навчальної роботи викладача зі слухачами, яка проводиться з метою посилення мотивації слухачів до пізнавальної діяльності та розвитку їх індивідуальних здібностей.

Індивідуально-консультативна робота проводиться у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль за графіком індивідуально-консультативної роботи викладачів, який затверджується завідувачем кафедри один раз на семестр. Графік індивідуально-консультативної роботи доводиться до відома слухачів на початку вивчення дисципліни.

Тематика індивідуальних завдань обирається слухачем за погодженням із викладачем.

Одне з наведених нижче вибіркового завдань (підготовка творчої роботи) обирається слухачем за погодженням із викладачем.

1. „Демократичний перехід”: від тоталітаризму до демократії: Україна, Росія, Білорусь (порівняльний аналіз).
2. Специфіка демократичного переходу.
3. Громадські рухи в свідомості політичної еліти та її віддзеркалення в громадській думці України (порівняльний аналіз).
4. Геополітична доктрина незалежної України: становлення та розвиток.
5. Громадська думка в Україні: стан та проблеми.
6. Політична культура політико-управлінської еліти: проблеми становлення та розвитку в сучасній Україні.
7. Громадянське суспільство і демократична держава: проблема

взаємовідносин.

8. Громадянське суспільство і політико-управлінська еліта: проблема взаємовідносин і взаємовпливу.

9. Політична система: світовий досвід та особливості становлення в Україні.

10. Групи інтересів в Україні та їх роль у політичному процесі (аналіз сучасного стану).

11. Демократична ідея в історії української політичної думки.

12. Демократична сутність сучасних суспільно-трансформаційних процесів: загальне та особливе.

13. Держава і громадянин: шлях до співпраці.

14. Еволюція концепцій громадянського суспільства в світовій політичній думці.

15. Ідеальний політичний устрій: науково-політологічний та політико-правовий аспекти.

16. Конституційна реформа: світовий досвід та українська специфіка.

17. Конституційні засади формування сучасної влади в Україні та їх відповідність засадам демократії.

18. Мораль як вимога до політичної влади.

19. Неоконсерватизм: цінності, ідеї, політика.

20. Передвиборчі програми політичних партій та практика парламентсько-урядової коаліції: порівняльний аналіз.

21. Перспективи ідеології націоналізму у посттрансформаційному суспільстві.

22. Політико-управлінська еліта: становлення та проблеми розвитку в Україні.

23. Політична влада: механізми здійснення в сучасній Україні.

24. Політична культура сучасного українського суспільства: традиції й інновації.

25. Політична реформа в Україні та основні етапи її здійснення.

26. Політична система України: особливості реформування після „помаранчевої революції”.
27. Політичне життя України: сучасний стан та тенденції розвитку.
28. Середній клас: сутність та шляхи формування.
29. Соціальні інтереси в умовах олігополії.
30. Сталий розвиток держави: онтологічне визначення та гарантії відтворення.
31. Сталий розвиток суспільства: аналіз політичних передумов.
32. Судова система: проблеми реформування.
33. Сучасне політичне лідерство: особливості та механізми формування в Україні.
34. Феномен громадсько-політичних рухів: соціальна-політична сутність та уроки для демократії.

10. Методи навчання

Основними організаційними формами вивчення дисципліни “Концептуальні засади взаємодії політики й державного управління” є: лекції, семінарські і практичні заняття, самостійна робота, виконання індивідуальних завдань та контрольні заходи – захист творчих робіт, тестові випробування.

11. Методи контролю

Об’єктом поточного контролю знань слухача є:

1. Систематичність та активність роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни.
  2. Виконання вибіркового дослідницького завдання (творчої роботи).
  3. Виконання підсумкового тестового завдання.
- З метою стимулювання свідомої ритмічної роботи слухача застосовується оцінювання його навчальної активності.

Відвідування лекційних і практичних занять. За умови 100%-го відвідування слухач отримує 0,5 балів, за кожен 1 пропуск без поважних причин він втрачає 0,5 балів, тобто при пропусках аудиторних занять без поважних причин слухач отримує **0** балів за відвідування.

Активність і рівень знань при обговоренні проблемних питань на лекційних і практичних заняттях оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів. Кожна змістовна відповідь дає слухачу максимум до 5 балів. Слухач, який був пасивним, перед підсумковим контролем не одержує заохочувальну винагороду у вигляді додаткових 5 балів (тобто отримує 0 балів за активність).

Протягом вивчення дисципліни проводяться два модульних контролі. Модульний поточний контроль проводиться по результатах виконання обов'язкових модульних завдань.

I-й модульний контроль включає 2 питання по темах I – ого модулю дисципліни, II-й модульний контроль – 2 питання по темах по II модулю. Правильна відповідь на одне питання дає слухачеві 2.5 балів, тобто при 4 правильних відповідях слухач набирає 10 балів. Максимальна модульна оцінка за 1 модуль - 5 балів. Таким чином, протягом семестру за виконання 2-х модульних завдань слухач може набрати максимально 10 балів, мінімально – 0 балів.

У поточний контроль знань слухача включається підготовка ІНДЗ (творчої роботи) по одній з актуальних проблем предмету навчальної дисципліни. Писати роботу слід на білому папері стандартного формату А4. Титульний аркуш реферату повинен мати такий зміст: назва академії; назва факультету; назва кафедри; назва навчальної дисципліни; тема творчої роботи; прізвище та ім'я слухача, курс, номер академічної групи; звання, прізвище і ініціали викладача, який перевірятиме роботу; дата подання роботи викладачеві на перевірку (день, місяць, рік).

За титульним аркушем слідує бібліографічний опис роботи, анотація, ключові слова, детальний план (зміст) роботи, в якому треба виділити вступ,

3-5 питань основного змісту, висновок, список використаної літератури. У плані праворуч позначаються номери сторінок початку кожного питання. Назви питань (заголовки) обов'язково мають поділяти текст на частини, щоб було видно, де закінчується одне питання і починається наступне.

Обсяг роботи обмежений і передбачає вміння слухача стисло і водночас вичерпно розкрити тему: показати актуальність проблеми, що досліджується, оцінити, як вона висвітлюється в спеціальній літературі та розв'язується на практиці, зробити висновки та обґрунтувати власні пропозиції. При вдалому розкритті теми достатньо до 10 сторінок основного тексту.

Обов'язкова вимога: чітке посилання на джерела інформації. **Всі** цифри, факти, теорії, думки вчених, цитати повинні мати посилання у вигляді [2, с.54] (перша цифра означає номер джерела у наведеному в кінці реферату списку літератури, а друга цифра – номер сторінки у цьому джерелі). Бажано використовувати в рефераті таблиці, схеми, графіки, діаграми тощо. Список використаної літератури (не менше п'яти джерел) оформляється згідно з діючими правилами. Якщо інформація взята з мережі Internet, потрібно, як і для звичайної літератури, вказати автора, назву статті, а потім навести адресу сайту в Internet.

Оцінюється за критеріями: логічності плану; повноти й глибини розкриття теми; наявності ілюстрацій (таблиці, рисунки, схеми тощо); кількості використаних джерел і чіткості посилань на них; відображення практичних матеріалів та статистичних даних; оформлення; обґрунтування власної думки слухача з цього питання у вигляді висновку.

Шкала оцінок роботи: максимально (при ґрунтовному розкритті теми і дотриманні всіх вимог) 20 балів. За кожне зауваження (недотримання однієї із вимог) оцінка зменшується на 1 бал. Слухач може отримати за роботу і 0 балів, якщо тема не розкрита, а кількість зауважень викладача 10 або більше.

Граничний термін подання роботи на перевірку: за 10 днів до завершення викладання дисципліни або проведення контрольного

випробування (тестування). За межами цього терміну роботи кафедрою не приймаються, слухач одержує за реферат нульову оцінку.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни “Концептуальні засади взаємодії політики й державного управління” формується за такими складовими:

Вид роботи	Оцінка в балах	
	Максимальна	Мінімальна
Навчальна активність на заняттях	10	0
Виконання обов’язкових модульних завдань	30	0
Виконання вибіркового дослідницького завдання (ІНДЗ)	20	0
Тестування	40	0
Вся робота з дисципліни	100	0

Підсумкове оцінювання знань слухачів із дисципліни “Концептуальні засади взаємодії політики й державного управління” здійснюється виключно за результатами поточного контролю. Одержані слухачем бали за систематичність та активність роботи протягом семестру, виконання вибіркового дослідницького завдання (творчої роботи) і модульного завдання (тестування) додаються.

Згідно з «Положенням про організацію навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи навчання в Київському міському університеті імені Бориса Грінченка», результати навчання студентів щодо опанування навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою.

При цьому у процесі навчання за цим предметом слухач може заробити максимально 100 балів.

Для одержання позитивної оцінки студентів необхідно набрати не менше 60 балів. Студентів, який набрав від 0 до 59 балів виставляється «незадовільно».

Переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання в 4-х бальну та шкалу за системою ECTS здійснюється за такою схемою:

О цінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету	За національною шкалою
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 – 100 балів	відмінно
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82-89 балів	добре
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75-81 балів	
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69-74 балів	задовільно
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60-68 балів	
F X	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за	35-59 балів	Незадовільно

	умови належного самостійного доопрацювання		
Ф	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1-34 балів	

Визначені таким чином оцінки разом з результатами поточного контролю вносяться викладачем в залікову відомість та залікову книжку слухача.

14. Рекомендована література

Основна література:

1. Афонін Е.А., Бандурка О.М., Мартинов А.Ю. Соціальні цикли: історико-соціологічний підхід / Українське товариство сприяння соціальним інноваціям, Українська технологічна академія. – К.: Вид-во «Титул», 2007. – 528 с. – («Відкрита дослідницька концепція»; Вип. № 5).
2. Головаха Є., Горбачик А., Паніна Н.. Україна та Європа: результати міжнародного порівняльного соціологічного дослідження. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2006. – 142 с.
3. Громадська участь у творенні та здійсненні державної політики / Уклад.: Е.А.Афонін, Л.В.Гонюкова, Р.В.Войтович. – К., 2006. – 160 с. – («Бібліотека молодого державного службовця»).
4. Калашнікова С. А. Освітня парадигма професіоналізації управління на засадах лідерства : монографія / С. А. Калашнікова ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. – Київ : Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 379 с.
5. Клаус фон Байме. Політичні теорії сучасності /Пер. з нім. М.Култаєвої та М. Бойченка. — Київ: Стилос, 2008. – 398 с. – (“Сучасна гуманітарна бібліотека”)

6. Політична еліта: історія та теорія : [навч. посіб.] / Л. С. Мандзій, О. Ю. Дашаківська ; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2009.
7. Політичні інститути та процеси в умовах трансформації українського суспільства. Навч. посіб. / За заг. ред. А.М.Пойченка, В.А.Ребкала. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2006. – 416 с.
8. Політологія. Кн. І. Політика і суспільство. Кн. ІІ. Держава і політика // Колодій А., Климанська Л. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003.
9. Рагозін М. Вчимося демократії: уроки громадянської освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://iem.donntu.edu.ua/doc/soz/ragozin_uchim_demokr/index.htm
10. Українське суспільство 1992-2013. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / За ред. д.ек.н. В.Ворони, д.соц.н. М.Шульги. – К.: Інститут соціології НАН України, 2013. - 566 с.
11. Шахов В.А. Державно-владні відносини в Україні. – К.: Вид-во НАДУ, 2004. – 82 с.
12. Щедрова Г.П., Барановський Ф.В., Новакова О.В., Пашина Н.П. та ін. Основи політології: Навчальний посібник. - Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2005. - 170 с.
13. Ярош Б.О. Загальна теорія політики: Навч. посіб. для студ. спец. "Політологія" вищ. навч. Закладів / Б.О.Ярош, О.Б.Ярош. - Луцьк: РВВ "Вежа" Волин. держ. ун-ту Ім. Лесі Українки, 2005.- 240 с.

Нормативно-правова література

1. Конституція України: Офіційне видання / Верховна Рада України. – К.: Парламентське вид-во, 2006. – 60 с. – („Закони України”)

Додаткова література:

1. Афонін Е., Донченко, Антонечко В. Психокультура України: „помаранчевий перехід” // Соціальна психологія. – 2006. – № 4. – С. 77-93.
2. Гонюкова Л. Політичні партії як інститут державної політики та управління: теоретико-методологічний аналіз : монографія / Л.Гонюкова. – К.: НАДУ, 2009. – 392 с.
3. Кресіна І. О. Суспільна трансформація і державне управління в Україні: політико-правові детермінанти / І. О. Кресіна, В. В. Цветков, А. А. Коваленко. – К. : Концерн «Видавничий Дім Ін Юре», 2003. – 256 с.
4. Кроки до громадянського суспільства. Постмайданове громадянське суспільство України: уроки для країни та світу / Наук. альманах за ред. Рубцова В.П., Шестакової А.В., Рябенка В.О. – К.: Українська Всесвітня Координаційна Рада, 2006.
5. Логунова М.М. Вступ до політичних наук. – К.: УАДУ, 1997.
6. Основи демократії. Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Вид-во “Ай Бі”, 2002.
7. Патнам Р.Д. та ін. Творення демократії: Традиції громад. активності в сучасній Італії / Пер. з англ. В.Ющенко. – К.: Основи, 2001. – 302 с.
8. Політологія. Кн. І. Політика і суспільство. Кн. ІІ. Держава і політика // Колодій А., Климанська Л. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003.
9. Політологія: Підручник / За ред. М.М. Вегеша.— 3-тє вид., перероб. і доп. — К.: Знання, 2008. — 384 с.
- 10.Рєбкало В.А., Бебик В.М., Пойченко А.М. Практична політологія: Навч. посіб. / Українська Академія державного управління при Президентові України. — К., 1998. — 139 с.
- 11.Рябов С.Г. Політологічна теорія держави. – К.: Тандем, 1996. – 240 с. – (Трансформація гуманітарної освіти в Україні).
- 12.Сарторі Дж. Теорія ухвалення рішень за демократії / Дж. Сарторі // Демократія: Антологія / упорядник О. Проценко. – К. : Смолоскип, 2005. – С. 715-750.

13. Словарь-справочник по социологии и политологии / Э.В. Тадевосян. – К.: Знание, 1996. – 271 с.

14. Соловьев А.И. Политология. Политическая теория и политические технологии. – М., 2003. – 389 с.

15. Стародавня політологія: Навч. посібник. – К.: Знання, 2000. – 192 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Верховної Ради України. – <http://lib.rada.gov.ua/>.
2. Журнал Інтернет-спільноти “Державні службовці – слухачі НАДУ”. – http://community.livejournal.com/ua_nadu/
3. Інститут соціальної та політичної психології АПН України. – <http://ispp.org.ua/>.
4. Національної бібліотека України ім. В.І.Вернадського. – <http://www.nbu.gov.ua/>.
5. Національна парламентська бібліотека України. – <http://www.nplu.kiev.ua/>.
6. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – <http://www.kmu.gov.ua/control/>
7. Нормативно-правові акти органів української державної влади. – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&stru=2&sp=i>
8. Нормативно-правові акти зарубіжних країн та міжнародних організацій. – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&sp=i&stru=3#Country>
9. Офіційне Інтернет-представництво Президента України. – <http://www.president.gov.ua/>
10. Сайт Національної парламентської бібліотеки України. – <http://www.nplu.kiev.ua/>
11. Сайт Бібліотеки Верховної Ради України. – <http://lib.rada.gov.ua/>

12. Сайт національної бібліотеки України ім.. В.І.Вернадського. –
<http://www.nbuv.gov.ua/>

13. Український центр політичного менеджменту. –
<http://www.politik.org.ua/>